

ZÁPIS Z KOLOKVIA II.

Téma druhého z řady setkání *venkov – architektura – výuka* bylo rámcově definováno otázkami:
V čem je práce architekta odlišná ve městě a na venkově?
Jaká jsou zásadní témata dnešního venkova pro práci architekta?
Kteří profesionálové spolupracují a jaké podstatné informace jsou třeba?

Kolokvium se konalo 12. 6. 2015 na Fakultě architektury ČVUT pod záštitou Ústavu urbanismu.

Seznam účastníků (v abecedním pořádku):

Radmila Fingerová, Ing.	(krajinářská architektka)
Michal Dvořák, Ing. arch.	(doktorand)
Šárka Doležalová, Ing. arch.	(doktorandka)
Lukáš Grasse, Ing. arch.	(doktorand)
Milena Hauserová, Ing. arch., CSc.	(vědecká pracovnice v oboru stavebněhistorického průzkumu)
Irena Herová, Ing.	(vědecká pracovnice v oboru sociologie)
Ivana Hujerová	(krajská radní, manažerka regionálních produktů)
Jan Jehlík, Doc. Ing. arch.	(architekt, pedagog)
Jiří Klokočka, doc. Ing. arch.	(architekt, pedagog)
Ivan Němec	(fotograf, komunikátor architektury)
Jiří Plos, JUDr. PhDr.	(advokát, historik umění)
Vít Rýpar, Ing. arch.	(doktorand)
Radek Suchánek, Ing. arch., Ph.D.	(architekt, pedagog)
Klára Salzmann, Ing., Ph.D.	(krajinářská architektka)
Jan Trejbal, MgA. Bc.	(doktorand)

1. Doc. Ing. arch. Jan Jehlík, FA ČVUT

Úvodní slovo

Představení obsahu Inventury urbanismu 2015 (tři části):

- a) Odpovídání na tři otázky (tematické otázky tohoto 2. kolokvia)
- b) Komparace s výstupy výzkumu „Metodika zadávání územních plánů“ (který byl sám tématem posledních dvou inventur)
- c) Strukturovaná interpretace vybraných školních projektů (proto, abychom my sami i odborníci z jiných oborů viděli, jak na FA učíme)

Co je to venkov?

Pojmy: Zemědělské území, drobná sídla, cesty a místa v krajině

Vztah k půdě, majetku, krajině

Žítí v otevřeném světě, ale s intenzívním pocitem vlastnictví (na jedné straně žít na vlastním, na druhé straně moci se neustále dotýkat věcí společných – a ovlivňovat je bezprostředně).

Venkov je: Území mimo město („venku“) – mimo velké město, tedy mimo centra

Území z velké části zemědělsky obhospodařované

Území s převažujícím přírodním/nevystavěným prostředím

Území vymezené charakterem („venkovským charakterem“), ne správními hranicemi

Vesnice je: Obec (společenství)

Sídlo/sídlíště

Vymezená správními hranicemi a obsahuje území zastavěné i nezastavěné (přírodní)
„opakem“ města

Část města může mít venkovský ráz (charakter), nemůže však mít ráz vesnický

Jiří Plos: Škála je relativně kontinuální – hledání rozhraní mezi městem a venkovem je velmi obtížné.

Při práci na Metodice zadávání ÚP (zpracované primárně pro Prahu) jsme si uvědomili, že nám velmi mnoho chybí pro to, co je za hranicemi velkého města. A že je nutné zpřesnit dokonce i pojmový aparát.

Upozornění na nedostatky stávajícího zákona o ÚP v kontextu malých území a měst.

Jan Jehlík: Etalon: Metodika zadávání územních plánů: <https://vp.fa.cvut.cz/> :

Jeho témata a hypotézy: pozice územního plánu, měřítko osídlení, prostorové uspořádání, intenzita osídlení, polyfunkčnost osídlení, centralita osídlení, obytnost, regenerace, flexibilita činností a dějů, role aktérů, forma plánu, implementace plánu

Jeho členění: politiky (analýzy, záměry, prostředky), charakteristiky (významové roviny, prostorové jednotky, systémové vrstvy, parametry, projekce, uspořádání), procesy (činnosti, aktéři, nástroje).

Jak jsou architekti zvyklí pracovat s územím? Pomocí členění. Vhodnými kritérii jsou: počet obyvatel a orbit (vzdálenost k centru – ta je často zcela určující).

Jan Jehlík: Statutární název „vesnice“ pro nás není důležitý. Pro nás je důležitá podoba obce. Jedním z témat jsou tak třeba „vesnice“ ve smyslu charakteru (nikoli statutu) ve správní oblasti Prahy.

Radmila Fingerová: Cvičně (obecně) jsem si stanovila, že město má vždycky náměstí – vesnice náves vždy nemá. Z hlediska vegetačního charakteru pro vesnici je typická absence stromořadí (ta jsou jen venku – vevnitř je mají pouze města). Z hlediska fungování vesnice jsou na tom nejhůře ty, které leží na vnitřním okraji Středočeského kraje.

---

2. Ing. arch. Radek Suchánek, Ph.D., Fakulta umění a architektury Liberec

Katedra urbanismu vznikla na FUA před rokem oddělením od katedry architektury. Obsahuje 3 stálé ateliéry: Suchomel, Hendrych, Suchánek, (+ hostující – Klokočka).

Před 3 lety byl ateliér osloven náměstkem Jadrným (kraj), aby se věnoval malým obcím v Libereckém kraji. Z počátku hrál zásadní úlohu terénní průzkum. Dnes katedra za tímto účelem spolupracuje i s Fakultou sociálních studií v Brně (prof. Librová).

Vycházíme z dělení venkova podle sociálních geografů. Nejen metropole a venkov, ale i oblast obcí *vázaných na velká města* a obcí, které si podržely vlastní ekonomickou základnu – *autonomních*. Kromě těchto rozlišujeme i oblasti *vnitřní a vnější periferie*. Ty jsou výrazně determinovány i morfologií – mnoho jich tak lze najít i v Libereckém kraji.

Studenti měli za úkol navrhnout objekty, které by posílily místní komunitu. Zaměřovali se na skupiny obyvatel, které denně neodcházejí za prací. Z projektu vznikla publikace:

<http://www.ex-centric.eu/files/06-2014/projekty-pro-kraj.pdf>

Druhá část byl dvouletý grant (dokončený před rokem ve spolupráci s Galerií Jaroslava Fragnera, ...): <http://www.ex-centric.eu/> Věnuje se kvalitní architektuře vzniklé navzdory podmínkám (mimo centra). Zajímalo nás, zdali jsme schopni takovýto výskyt nějakým způsobem zobecnit. Jako jedinou zobecnitelnou podmínku lze však zobecnit pouze intenzivní lidskou aktivitu – fascinace místem, silné kořeny a rozhodnutí se do něčeho jít objektivním podmínkám navzdory.

Na závěr tohoto výzkumu byla uspořádána konference: <http://www.ex-centric.eu/cs/konference/zaverecna-mezinarodni-konference-projektu-architektura-mimo-centra>

Snad právě a základě tohoto impulzu vznikla Katedra urbanismu. Byl to však jen formální krok, protože tomuto tématu se věnujeme již dlouhodobě.

Dalšími tématy Katedry urbanismu jsou:

1. Strukturální plány (garant Klokočka): hledání alternativ ke stávajícímu UP (přes místní komunity)

2. Okraje a středy sídel: redefinice veřejných prostorů, hranice a přechody

3. Krajina a její kulturní kontexty: komplexní pohled včetně fyzické zkušenosti – nadchnutí studentů

Jiří Plos: K druhému tématu: zabýváte se v něm také tématem střediskových obcí?
(Odpověď RS = ne)
Téma střediskových obcí je stále velmi aktuální (tvoří přirozenou součást celého spektra) a to i navzdory negativní konotaci způsobené praxí pozdního socialismu. Jsou nezbytné pro popsání kompletní struktury. Jsou to typem stále vesnice, nejsou to města.

3. Ing. Irena Herová, Sociologická laboratoř ČZU v Praze

<http://www.czechrural.cz/cs/>

Dlouhodobě spolupracujeme se sociology a vytváříme síť lidí se zájmem o venkov. V současné době jsme zahájili spolupráci s asociací MAS (Místních Akčních Skupin).

„Vesnici nedělají domy, ale lidé!“

Různé generační zájmy, nejen bydlení: Práce v produktivním věku, uplatnění a zajištění seniorů, ...

Společné znaky špatných příkladů nové zástavby ve venkovském prostoru: monofunkce (noclehárna), absence fungujícího veřejného prostoru, chybí občanská vybavenost (často i zastávka).

Jak učit architektury venkovu? Přemýšlet o lidech, o jejich potřebách, a hledat pozitivní příklady.

Jan Jehlík: Bydlení, práce, rekreace. Dobrá vesnice musí obsahovat všechno. (Žertem): Proto se také snad nazývá *ves-nice* – má to ve svém slovanském základu slova.

Čemu se tedy Czech Rural dlouhodobě věnuje?

Irena Herová: Především shromažďujeme informace o lidech a laterálních zdrojích. V současnosti žádáme o grant na projekt OMZ, ve kterém chceme ve spolupráci s technickou fakultou ČZU udělat pro konkrétní obec modelovou studii dopravy (zejména pro ty obyvatele, kteří nemají možnost samostatné dopravy).

Jan Jehlík: Jak říkal Radek Suchánek, těžišťe leží ve vzájemné spolupráci. Vy jste říkala, že *to není o těch domech*. My to tušíme, proto tady společně sedíme. My tu máme domy rádi... Nemůžeme přestřikovat – vystrčit domy a předstrčit lidi.

Architekti jsou ti, co jsou trochu citlivější k věcem. Časopisecká estetika nás spíše zlobí, než že by nám nedostačovala. Někde se začít musí: To klubíčko rozmotáme buď od lidí, nebo od domů, nebo od stromů, ale to všechno je spolu jedna rodina. My jako architekti budeme hovořit o té nemovitě, materiální struktuře – protože to je naše východisko. Ale neříkáme, že je to výš.

V zadání by mělo být správně napsáno, *jak společně tyto věci řešit*. Nikoliv jaký tvar střechy na domu uděláme, ale jak dojít k odpovědi, aniž bychom se vzájemně

přetlačovali. Architekti na venkově jsou vlastně novum (až na výjimečné stavby). Nemůžeme na venkov pouze vnášet obecné estetické kapacity. Architekti musejí našlapovat po špičkách. Estetika venkovského domu nespočívá v apriorní kráse domu či struktury vesnice samotné.

Já bydlím ve vesnici. Náš neuvolněný starosta je mladý podnikatel (s vlastním vrtulníkem), který se rozhodl převzít za obec zodpovědnost, přestože z ní ani nepochází. Je to sice bizarní příklad, ale dokresluje to, že starostou už dnes nemusí být jen ten „nejstarší vidlák“ – i za socialismu to býval zemědělec. Sociální spektrum je i z hlediska vedení obcí dnes obrovské.

Irena Herová: Zemědělství již dnes na vesnici nehraje zdaleka takovou roli, jako dříve.

Jiří Plos: Ze své praxe mohu potvrdit, že doprava je jeden z velmi častých problémů, které malé obce řeší. I pokud je v sousedství větší obce – například Praha dlouhodobě nejedná s obcemi, které leží za jejími hranicemi. A pak je překvapena, když tyto obce vytvářejí opoziční struktury, které to město poškozují. Takovéto problémy však nemívají územně plánovací jádro (jsou politického charakteru).

Ivana Hujerová V Liberecké kraji nyní zpracováváme standardy dopravní obslužnosti. Do tohoto procesu zapojujeme všechny obce i diskutujeme s veřejností. V našem kraji si lidé zvykli i na to, že si mohou vymoci změny jízdních řádů. Byl to však dlouhý proces – lidé se musí naučit, že mají sílu, že mají možnosti. Zavedli jsme dokonce i autobusy na zavolání.

Irena Herová: Mělo by se uvažovat i o alternativních způsobech: taxíky, sdílená doprava – velký autobus s dvěma pasažéry není ekonomický – obce si to potom samy zaplatí.

---

4. Ing. Milena Hauserová, ČVUT v Praze

Zabývám se nikoli projektováním, ale vytvářením informačních vstupů pro ty, kteří se projektováním zabývat budou.

Pokusila jsem se odpovědět na tři otázky v zadání kolokvia. Prosím, chápejte tento materiál – tak jako já – jako pokus o vstup do problému. Jako syrový materiál, který by při hlubším propracování doznal výrazných změn.

1. *V čem je práce architekta odlišná ve městě a na venkově?*
→ v čem se liší situace venkova a města?

Nedokážu říct, v čem se bude vždy lišit náš přístup, ale dotknu se některých aspektů, kterými se liší město a venkov. Hovoříme zde o subtilitách – je to jakási metadiskuze nad základní poznatkovou základnou (které se jinak věnuje množství odborné literatury).

Jakým způsobem fungoval venkov? Podstatnou charakteristikou v minulosti bylo těsné svázání práce a bydlení. Otázka periferie a perifernosti některých vesnic, o které se bavíme v současnosti, v minulosti nebyla. Vesnice a její katastr byly právě tak veliké, aby vytvářely harmonický, úživný celek. Byla zde jednota obou těchto složek.

Stabilní katastr (Slatina pod Hazmburkem cca 1840) nám ukazuje rozdrobenou vlastnickou strukturu – polnosti, které obdělávají obyvatelé vesnice. Můžeme jej srovnat s dnešním vizuálním obrazem krajiny. Současný záběr ukazuje zástavbu vesnice půdorysně i hmotově velmi blízkou situaci zobrazené na historické mapě z 19. století. Polnosti jsou však zceleny. Drobná síť polí, mezí a cest zanikla. To co však nevidíme je, že více než 2/3 obyvatel té vesnice v té krajině dnes nepracuje. Vidíme obraz, který se zdá stálý, jakoby neměnný. Život jako hybatel uspořádání obrazu je však zásadně proměněný. Vidíme obraz vesnice jako „produkt“ socioekonomických vztahů, které se vytrácejí.

Forma – obraz venkova – již neodpovídá obsahu – reálnému fungování. Forma ale přežívá. Ona nejenom přežívá – je tím, co vyzýváme jako obraz domova.

Je bezesporu, že obraz venkova je v dnešní společnosti (už po generace) vnímán jako nesmírně pozitivní hodnota (kupř. adorace české venkovské krajiny ve filmech z doby okupace).

V naší kultuře existuje řada konotací svědčících o tom, že tato vžitá podoba venkova, o níž jsme si před chvílí řekli, že je v zásadě vyprázdněná (z hlediska původní užitkové funkce), má přesto neuvěřitelnou společenskou roli. Nejen na úrovni lokální (obce) a regionální. Je celospolečensky vnímanou hodnotou.

Budeme-li se bavit o Evropské úmluvě o krajině či Úmluvě ochraně kulturní diverzity, uvidíme, že právě ty specifické charakteristické rysy, které zakládají diverzitu obrazu evropské krajiny, evropské kultury, jsou vnímány nejen jako to lokální, regionální, nebo státní dědictví, ale jako společné dědictví evropské civilizace.

Vymřelo nám tady cosi tvárného nebo formujícího, podstatného v rovině primárního fungování. Ale máme tady i rovinu sekundárního fungování, která je mimořádně důležitá. V tomto rozpětí se odehrává role architekta – jak tyto dvě roviny vyvážit. Je zapotřebí se pohybovat v rovině úvah – zda je dobré hledat jenom černé, nebo jenom bílé, nebo zda v našem vidění světa má nějakou roli vidění komplexního, které v sobě obsahuje jak černé, tak bílé – smysl a toleranci pro diverzitu, schopnost z ní vytěžit to pozitivní a kladné.

Tyto situace svou vyostřeností vystupují na venkově mnohem více, než ve městě, které je po funkční stránce – i z hlediska dynamiky proměny té funkční stránky – (ač se nám města zdají neuvěřitelně dynamická) vlastně pomalejší, než je dynamika proměny na venkově.

Je-li venkov nositelem představ, kde rovina stálosti, zakotvení a trvání je mimořádně důležitá, je právě jeho komplexita tou nejdůležitější charakteristikou.

Česká Arkádie – ztělesnění toho, jak vypadá „krásný venkov“ (viz soutěž o vesnici roku <http://www.vesniceroku.cz/>)

Jiří Plos: Jak moc je však tato představa Arkádie obecná, sdílená ideální představa a jaký je reálný stav vnímání té věci – jak se k tomu chovají vlastníci sami? I u vesnic roku – na polích okolo pěstují řepku, kukuřici. Ti místní, kteří tam žijí a pracují, se sami často chovají neurvale (plastové láhve poházené v polích). K této ideální představě bychom si vždy měli připomenout nejenom, jak se chováme my, ale i jak se k tomu chovají ti místní.

Milena Hauserová Váš názor sdílím. Chtěla jsem však ukázat rovinu běžného obecného náhledu. Nešlo mi ani o rovinu perspektiv, ani o hodnocení potenciálu, ani o charakteristiky současného stavu. Jde mi o rovinu společenské reflexe nějakého jevu (v tomto případě vztahu k venkovu) a o to ukázat, že způsob, jakým je tento jev reflektován, představuje nepominutelnou hodnotu – ne jedinou, ale hodnotu, která se vyskytuje v celé škále hodnot, které tvoří hodnotový systém, na jehož základě budeme o tomto tématu uvažovat.

Česká Arkádie není vzor, jakým by evropská krajina měla vypadat. Jsme v rovině ideálu, který si velká část veřejnosti s obrazem venkova spojuje.

Co to znamená smysluplně se bavit o uchování obrazu tak, aby i jeho náplň mohla být i nadále funkční?

Tím prvním důležitým rysem, který každého napadne jako první, je uchování historické substance (např. konverze dožilých zemědělských podniků a smysluplná adaptace obytného prostředí).

Druhou důležitou charakteristikou je (v západní Evropě známá) regulace tempa změny. Při pozvolné změně je lepší šance k uchování a přenosu některých znaků identity v přetvářených částech. Tento postup zná již ochrana přírody v oblasti životního prostředí.

Třetím rysem je regulace velikosti ploch, na které se změny odehrávají. Praxe opět známá v ochraně ŽP s obdobným efektem, jako u předchozího bodu.

Přiměřený prostor k inovacím a vědomí (hledání) limitů, při jejichž překročení se již kvalita prostředí mění nevratně.

Nároky na výuku (připravenost architekta kompetentně řešit všechny 4 uvedené roviny) pak musí vedle tradiční odborné výbavy pro zacházení se zastavěným prostředím zahrnovat i požadavky na orientační obeznámenost s krajinnými tématy: zemědělství, lesnictví, **vodohospodářství, ochrana přírody**, environmentální historie, ekologie.

2. *Jaká jsou zásadní témata dnešního venkova pro práci architekta?*

Neulpívat pouze na otázkách architektonické formy

Musí být v úvahu brány vyváženě obě komplementární složky (hmotné prostředí architektury i lidské prostředí jejího obsahu). (+ ekologická dimenze)

Zejména je však třeba domyslet důsledky setrvání v nastavených trendech.

Jiří Plos: K vašemu prvnímu bodu: „neulpívat pouze na otázkách architektonické formy“
Není však přece jenom něco zvláštního na tom, že ty dochované struktury jsou schopny poskytovat zázemí celé řadě aktivit – velmi proměnlivých a různorodých –

a přitom držet tu původní strukturu? I přesto, že se sociálně-ekonomické vztahy tak výrazně proměnily? Architektonickou formu vnímám mnohem hlouběji, než ve tvaru střechy – je to způsob utváření prostředí. A na tom je něco zvláštního, jakou stabilitu tyto stavební struktury mají. Tomu bychom měli věnovat svou pozornost. Možná právě tady je způsob pro to, jakým způsobem by architekti měli přistupovat k té věci.

Milena Hauserová Ano, rozhodně. Nyní však mluvím z pozice komentátora – komplementární k tomu, co se odehrává. Tohle je pro nás to nejběžnější, co děláme, že se zabýváme především tímto okruhem otázek – je to základ teoretického uvažování o architektuře. To jsem nechtěla zpochybňovat. Chtěla jsem poukázat na vážnost i těch pohledů, které jako architekti sami přímo nepěstujeme, a které jsou doménou dalších oborů zabývajících se procesy v utváření prostředí.

3. *Kteří profesionálové spolupracují a jaké podstatné informace jsou třeba?*

→ Kteří specialisté spolupracují s architekty a jaké podstatné informace pro jejich práci s venkovem jsou třeba?

Transdisciplinární oblast (prof. Fanta) – oblast, která svými vstupy zasahuje napříč řadou disciplín, které mohou vypovědět o tom, jakým způsobem je území utvářeno a jaké má charakteristiky.

Podstatou je, že se mě ptáte na informace. Cítím potřebu ukázat, že ještě, než je ta informace pro předání získána, je třeba provést celou řadu operací, ve kterých se na různých hierarchických rovinách uplatní různí odborníci. Není to jen jednoduchý proces „od informace k architektovi“.

Každé území má řadu kvalit (vlastností) – každou z nich zvlášť je zapotřebí speciálními postupy (vhodnými pro tu kterou sledovanou vlastnost) zkoumat. Zjištění je třeba zařadit do systému, správně interpretovat jak jednotlivě, tak v rámci systému, a poté vyhodnotit, dílčí hodnocení syntetizovat. Takto po jednotlivých stupních vzniká výstup, který je srozumitelný a použitelný pro zpracovatele.

Kdo se podílí na zpracování informací, je záležitostí institucionálního uspořádání výzkumů. Zejména v dnešní době (na pomezí časů) tyto instituce ještě nemusejí být vždy dobře dostatečně konstituovány či jsou nesnadno pojmenovatelné.

Ve svém výseku se zaměřuji na tu oblast, která je zapotřebí k identifikaci kulturní hodnoty.

Informace se získávají z: *archeologického výzkumu, stavebněhistorického výzkumu* (pod který se tradičně zahrnuje i historicko-urbanistický průzkum). *Historický výzkum krajiny* byl pojmenován jako samostatný oborový vstup do komplexu poznatků o krajině teprve vloni (konference ve Slaném). Zde bude zapotřebí úzké spolupráce s *historickou geografii*.

Další vazby: *historický montánní výzkum, historický výzkum komponované zeleně, výzkum historických vodních děl*, a řada dalších ...

(Pozn. MH: pro potřeby tohoto setkání a záznamu z něho nerozlišuji termíny výzkum a průzkum a používám je ve vžitých oborových spojeních, které zejména v souvislosti se stavebněhistorickým průzkumem plně nepostihuje realitu oboru.)

Na interpretaci takto získaných výsledků ve všech naznačených stupních se musí podílet opět odborník (tým odborníků) se širokým rozhledem. Je otázkou, zdali může tuto roli ještě dnes sehrát osoba architekta. Ten zůstává zastřešující osobou, jejíž vážnost není kooperací se specialisty nikterak

oslabena. Čím je realita komplexnější, tím složitější jsou i vstupy – když je povinností moc, musí se rozdělit. V dnešní praxi se již vyprofilovaly profese, které v segmentu se zacházením kulturního dědictvím mají pro výkon svého odborného záběru zapotřebí se soustavně věnovat celému komplexu problémů souvisejících s historickým prostředím a získání příslušných odborných specializací (zejména památkáři, ochrana přírody). Ty je rozumné využívat. Transoborovost se nedá získat studiem na jedné škole – získá se studiem dalších oborů a jejich praktikováním. Odborníci, kteří kromě svého výchozího vysokoškolského zaměření zvládli další obor, dnes již existují - je však třeba si je pěstovat, aby svou dovednost rozvíjeli co nejlépe.

Syntéza další úrovně – vstupů samotných i jejich role v kulturním obrazu sledovaném území – je již záležitostí nejen příslušných specializací a disciplín segmentu kultury. Do hry vstupují další hodnotící pohledy. Zde se již zapojuje veřejný zájem – ten je jeden z významných faktorů, který nastavuje aktuální hodnotu jevů. Tuto vrcholnou syntézu již musí dělat tým odborníků, zahrnující lidi s globálním přehledem o chování hodnot v území a další, kteří dokážou uvažovat o interakci těchto dotčených hodnot s dalšími hodnotami území. Výsledek by měl na úrovni obecného srozumitelného odborného jazyka dostat do ruky architekt (zpracovatelský tým by mu přitom měl zůstat k dispozici, aby mohl doobjasňovat a vysvětlovat).

Byla vznešena otázka, jak učit architektky. Vy je učíte navrhovat. Já je učím tomu, aby když dostanou do ruky jakoukoli syntézu, jak se mají podívat, jak vznikla, jestli je úplná a správná a jak zjistit, jestli při jejím vzniku byly dodrženy racionální postupy, které jsou kontrolovatelné, ověřitelné. Abych v případě pochybností byla schopná zjistit, zdali je v ní chyba, nebo jestli je to záležitost něčeho, co je zapotřebí dále tříbit. To považuji ve výchově architektů, kteří budou pracovat se vstupy, které sami nevytvořili, za mimořádně důležité.

Dnešní realita – což se domnívám – vypadá asi tak, že specialisté identifikují vlastnosti území, a pak jsou dílčí výstupy vrženy architektům. Je otázkou, zdali celá střední část interpretací a hodnocení je odborně ošetřena. I otázka hodnocení hodnot a jejich dílčích součástí je záležitostí profesionality. Nikoli pouze záležitostí voluntaristickou.

Jiří Klokočka Povšiml jsem si, že hodnotící odborníci jsou konzervátoři (ochranáři). Pakliže architektovi z této střední části „vypadne“ nějaký výsledek – syntéza –, má on nějakou možnost nebo právo ji nějakým způsobem zpochybnit?

Milena Hauserová Ovšem! Nejen právo. On s ní bude zacházet – on přejímá zodpovědnost, jak s ní bude zacházet (vůči celé společnosti). Pakliže on shledá, že řešení bude jiné, než se mu doporučuje, tak se přehledným, jasným a srozumitelným způsobem s tím vypořádá. A to vypořádání v ideálním případě poskytne veřejné diskuzi.

Jiří Plos: V mém pojetí je architekt něco jako dirigent a skladatel zároveň. Nemusí umět hrát na žádný nástroj, ale ví, co různé nástroje umí. Architekt, který stojí v mnoha případech na samém počátku procesu, však takovéto výstupy v rukou ještě mít nemůže, protože on je ten, kdo často činí první krok.

Milena Hauserová Paragraf 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči „Zamýšlí-li vlastník kulturní památky provést údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky nebo jejího prostředí ... je povinen si předem vyžádat závazné stanovisko...“ Zamýšlí-li kdokoli, tak první, co by měl učinit v kulturní vzdělané společnosti je, že se sejde s těmi, co k tomu mají co říct a dohodnou se na nastavení pravidel a obsahu. Někdy z tohoto orchestru mohou hrát jen dvě flétny a jedny housle. Někdy toho bude hrát víc... (diskuze nad osudem návrhu nového památkového zákona)

Ivana Hujerová Má zkušenost s vesnicí roku je tato: Existují tři druhy vesnic roku: Ty, které se nablýskají a zkusí to, ty co potřebují získat peníze a ty které zjistí, že dlouhodobé usilování o umístění v soutěži začalo měnit společnost jednak ve smyslu tmelení komunity, ale především v získání zkušeností s administrací a schopnost rozvíjet své vlastní projekty. Proto by mě zajímalo, jsou-li do vesnice roku nějak zapojeni i architekti na úrovni hodnocení.

Radmila Fingerová K tomu chci říct – v souvislosti s architekturou – vidím problém ve způsobu vzníkání územního plánu. Ten většinou nevzniká, protože vesnice chtějí řešit obec či krajinu, ale protože dostanou peníze z POV a protože chtějí některé pozemky proměnit za stavební.

Důležitá je realita. Všechno (to co je v metodice) to bychom měli dělat, ale realita je taková, že si nikdo nebere k ruce profesionály. Pro dnešek jsem úkol viděla v tom, že je zde územní plán, který by měl něco řešit a přitom neřeší. A naším úkolem je tedy přijít na to, jestli v tom můžeme něco změnit, nebo jestli to měnit nebudeme.

Jan Jehlík Paní Hauserová hodně zdůrazňovala jedno slovo: „hodnocení“. O těchto věcech se tu bavíme proto, abychom ukázali něco, co třeba léta nebylo zřejmé. Když děláte územní plán na malou obec, dělá se to během týdnů ve dvou lidech. Musí to udělat de facto 2-3 lidi. Jinak to finančně nejde – tak to prostě je, je to fyzikální jev. Když chci vydat více energie – když chci více peněz – když chci spolupracovat, tak musím říct investorovi – to je obecně stát – že to má smysl. U baráku je to to samé. Chybou na naší straně je, že my jsme asi nedokázali sdělit, že jsou to hodnoty, že je to podstatné pro tu obec. To se nám zatím nepodařilo – vysvětlit, v čem je hodnota architektury. I protože si jako profese podkopáváme vlastní nohy.

Podívejte se, kdo všechno dělá územní plány a jak to ti lidé dělají. Je to normální GIS (*geografický informační systém*) překlopený do návrhu. Pouze „se zeptám starosty, kde by chtěl mít nové domky a jestli už mají kanalizaci“ a mám územní plán hotový.

Radmila Fingerová Ano, tak se to skutečně dělá.

Jan Jehlík To nic jiného není. Tam je nějakých deset fleků – a ty fleky už tam dneska jsou. Jediný problém je projednání. To, že tam přijde nějaký specialista, který bude něco hledat, to nikoho nezajímá.

Nechci to paušalizovat, ale v této zemi dělají územní plány často lidé, které to vůbec nezajímá. Územní plán je vnímán jako technologie, struktura, funkční skladba.

To je také důvod, proč tyhle schůzky děláme. Nejenom kvůli výuce, ale také abychom se to naučili.

Velmi se mi líbilo to, co říkala paní Hauserová: Já učím architektky poctivé analýze. Vidět věci, co se nedají zas tak jednoduše poznat. Vzpomínám na slavný výrok jednoho studenta u Jana Sedláka, který na otázku, proč to tak má, odpověděl: Já to tak cítím. Za to by měl jednu dostat. Každý barák i územní plán se dá alespoň z 80 % vysvětlit. Ten zbytek třeba ne, tam musíme architektovi důvěřovat. Jenomže oni chtějí vysvětlit jenom 20 % – jako kdyby architektura bylo mystérium. To je absurdní.

Zjednoduším to: paní Fingerová „umanutě“ říká, že chce učit architektky, aby rozuměli krajině. To samé dělá paní Hauserová: „umanutě“ učí architektky, aby viděli i ty hodnoty, které nejsou explicitně vidět.

Co ale udělají lidi, když dělají územní plán? Podívají se do soupisu památek, orámují je ochranným pásmem, nějak je označí a „jsou hotoví“ s památkovou hodnotou té obce.

My tu zkusíme paralelně ještě jiný projekt: jak chránit obraz obce – co je podstata té věci, jak do toho dostat více, jak na to.

To co je důležité, je naučit architektky, jak *organizovat*. Architekt – to je profese, která organizuje. To neznamená, že je výš, ale někdo to dělat musí. Je však rozdíl mezi slovy *organizovat* a *řídít*. Jakmile architekt začne *řídít*, tak bychom měli být všichni opatrní.

Někdy – když třeba se dělá krajina, tak to organizuje krajinář – to je přirozené.

Přirovnání ke skladateli a dirigentovi zde platí. Nemusím umět na nástroj hrát, ale musím vědět, co dokáže. Já, tak jako mnozí z nás, mám velkou autorizaci. Například o pedagogii toho vím málo. A měl bych vědět víc.

Milena Hauserová Vědět víc proto, abyste věděl, kdy a na co se zeptat. A to je únavné se naučit.

Jan Jehlík Určitě...

Tedy nalézt, říct co jsou ty hodnoty. Říct to navenek – komunikovat s lidmi z obcí a z kraje. A pak říct například, že ten územní plán by měl stát víc. Že by se měly objednat nějaké věci pro analýzy, atd.

Dnes je velká móda „dělat věci parametricky“, ty věci si ale pak říkají o zgleichschaltování. Počítače obecně nenávidí individuální pohled na prostředí.

Milena Hauserová Má druhá připomínka je založená v Arkádii – proto mi ji vy praxí zkušeností odpustíte: Hovořila jsem o obrazu krajiny a venkova a o tom, že je záležitostí hodnoty nejen lokální a regionální, ale obecnější. Je-li to hodnotou obecného významu, pak by se k ní jako k takové mělo přistupovat i z hlediska státní politiky. Potom by starání se o a

rozvíjení některých hodnot mělo být státem podporováno a nemělo by ležet pouze na bedrech obcí.

Jiří Plos Máte pravdu, ale definování toho, co je tou sdílenou hodnotou je velmi obtížné.

Kdo podporuje dneska fakt, že se na venkově vysívá především řepka a kukuřice? Podporuje to stát, který to považuje za nesmírně důležitou hodnotu, protože má dojem, že se právě tímhle šetří životní prostředí. To je zvláštní.

Shodou okolností jsem v noci četl Dahrendorfa, který píše o tom, že evropské společenství ztrácí smysl pro formování hodnot. Hodnoty se často formují (formulují) per partes – proto máme dnes sami se sebou ten obrovský problém.

Ve vašem výkladu pracujete s pojmem hodnota a hodnocení. Jsem přesvědčený o tom, že formulování hodnot má svůj smysl a je nesmírně důležité. Jsem si však zároveň vědom toho, že ten systém často vůbec formulovat a formovat sdílené hodnoty neumí.

Milena Hauserová Upřímně souhlasím. Chtěla bych však obrátit pozornost k tomu, že bezpochyby přinejmenším v Evropě existují země, které si tu soustavnou komplexní informaci o území pořizují postupně a pro celek. Neřeší se to jenom tam, kde někdo potřebuje udělat územní plán. Ony mohou být připraveny – a to s větší efektivností – předem. Některé jevy nejsou poutané na ty malé územní jevy, ale přesahují je.

Jan Jehlík Proto jsme si vytvořili kraje. Jedna z věcí, o které často mluví Jiří, je sdružení obcí nad nějakým tématem. Zrovna hodnoty – krajinné, nebo obecnější – jsou důležité a můžou být zpracovány v jiném projektu, než je ten územní plán.

Vytvoříme něco jako plán památkové ochrany v území – ne ve smyslu památkového zákona, ale ve smyslu hodnot – který ukáže místní antropogenní a krajinné hodnoty...

Radmila Fingerová Nejlépe vypadají právě ty vesnice, kde nezasáhla ruka architekta i krajinářského architekta. Nejsmutnější je, že oceněná vesnice roku peníze, které výhrou získá, věnuje na svůj rozvoj na absolutně strašném místě, na absolutně strašné věci.

Jiří Plos Místní to umějí udělat velmi dobře sami. Systém (dotační i stavebního zákona) však nepodporuje to, aby se obce dávaly dohromady a připravovaly si smysluplné dokumenty. Podle dnes platného zákona obce musí vytvářet plány jednotlivě. Neuvažují přitom o nějakém větším celku.

Některé obce vytvářejí mikroregionální sdružení. Výsledky jsou však tragické. Většinou nemíří k tomu, co ty obce potřebují, co je pro ně v tom kontextu důležité. Připravují podklady pro to, aby mohly z dotací získat nějaké peníze a postavit z nich věc, která je ve svém důsledku ukáže jako nepotřebná.

Ivan Němec (K Radmile Fingerové) Mohla byste přiblížit, co jste tím měla na mysli? To mě velmi zajímá: když celá ta iniciativa má směřovat k rozumnému přístupu v oblasti, která není řešená – a teď jsem Vám rozuměl to, že ona je řešená sama od sebe, a že vesnice, které nemají tento odborný přístup, jsou na tom úplně nejlépe...

Radmila Fingerová Snažila jsem se vysvětlit to, že od roku 1989 tu máme velice silný nástroj územního plánu, kterým bychom mohli tu zemi tvořit. Každá vesnice to dělá, ale ono to nefunguje. V praxi vesnice pouze řeší to, které pozemky se přemění na stavební.

Ivan Němec Ale to není chyba té teoretické úvahy, že územní plán je dobrý základ. Pouze realizace toho územního plánu není správná.

Radmila Fingerová Pakliže vycházím z toho, že územní plán jako nástroj je v pořádku a může fungovat, mám tu několik poznámek k otázce „Co máme učit naše studenty?“:

1. *Komunikovat* – Zde je velký rozdíl mezi městem a venkovem: Ve městě mám zadání a skupinu lidí, která tomu rozumí. Na venkově mám starostu, navíc s jiným vzděláním. Jako architekt tam musím přinést něco navíc – musím vysvětlovat, že nejde jen o zastavěné území, ale i o hodnoty...

2. *Naslouchat* – pokud vstupujeme do vesnice, lidé nám mohou říct spoustu věcí, co nevidíme (kde jsou povodně...)

3. *Jít do terénu a zkoumat ho* – vycházet z územně analytických podkladů nestačí.

4. *Minimum potřebného vzdělání pro kvalitní rozhodování se*

Realita je ale taková, že vesnice si vybírají ty nejméně komplikované zpracovatele, kteří jim nekomplikují život s tím, co je hezké.

5. *Být čestný, poctivý a dokázat to prosadit*

Klára Salzmann Podle mého názoru územní plánování v intravilánu zvládnuté je a funguje. Protipól – extravilán („ta krajina“) ta naplněná podle mého názoru vůbec není – ani metodicky. Dnes se na nás valí územní studie krajiny na úrovni ORP, které by měly pokrýt celou Českou republiku bez toho, abychom měli národní strategii, strategii na úrovni krajů a měli vyřešeno to, jak se z územních studií ty informace relevantně dostanou na úroveň obcí... Určitě tyto studie vítáme, ale tyto tři úrovně nám chybí.

Mohu vám rozeslat irskou strategii krajiny. Ta je vynikající.

<http://www.ahg.gov.ie/en/Heritage/NationalLandscapeStrategyforIreland/>

Co se týče krajinného plánování – to dnes vidím na dvou úrovních. Rozhodla jsem se, že budu bojovat za krajinný plán. To, co je v územním plánu – tak, jak v rámci urbanismu říká ty základní zásady, jak by se území mělo vyvíjet, tak KUK (koncepce uspořádání krajiny) by měla říkat základní zásady, které by se v krajině měly objevit.

Dnes je to vždy na zpracovateli územního plánu, nakolik se tam tyto informace objeví. Někde jsou, jinde je bílo. Tyto informace, které tam existenčně potřebujeme dostat: *retence vody, kulturní krajina, člověk v krajině* – to tam dnes vůbec není. Proto je důležité začít bojovat za krajinný plán. Na ČKA (komoře architektů) nyní pracujeme na standardech takového plánu (nezávazných). Jsou tu obce, které jej už dnes objednávají a velmi dobře spolupracují.

Mně se v krajině objevuje X vrstev. Obrovskou částí z nich se tento stát vůbec nezabývá. Např. něco jako „územní princip retence vody v krajině“ dnes v ČR neexistuje. Přitom je to alfa a omega všeho. Plány povodí se dnes zabývají většinou jen technickou úpravou koryt.

Krajinářská architektura ve světě má tři úrovně: *landscape planning* = plánovací proces, *landscape design* = zahradní architektura, *landscape management* = provoz a údržba. My jsme ve srovnání se světem v plenkách. Ale to je možná chyba právě krajinářů.

Dobrý územní plán se zásadami krajinného plánu vidím dnes jako tu klíčovou věc. Na jeho základě pak lze pracovat i s lidmi a veřejností – ta je také nesmírně důležitá. Pokud o krajinu nebudou pečovat všichni, kdo v ní žijí, tak bude poškozená.

Radmila Fingerová K retenci: podle mě je to záležitost každého územního plánu. Dnes se dá zpracovávat mnoha vědeckými metodami a modely. Přesto v terénu – v detailu ta voda teče jinak. Proto je nutné se do něj vždy vydat a mluvit s místními lidmi.

(Na Kláru Salzmann): Jestliže dnes máme územní plán a v rámci něj máme šanci zpracovávat územní koncepci krajiny, zajímalo by mě, jestli se definovalo, co nám ta koncepce nesplňuje, že chceme další nástroj.

Jiří Klokočka Evropská rada chce nyní všem státům povinně uložit zelenou infrastrukturu, která by všechny tyto vrstvy obsahovala.

Radmila Fingerová My už jí ale přece máme – formou regionálních a nadregionálních ÚSES.

Jiří Klokočka Ale ta evropská směrnice bude mít povinné vrstvy.

Radmila Fingerová Ale tohle všechno my už můžeme řešit – a pokud to neřešíme, ptám se, kde je chyba – když můžeme?

Ivan Němec Co je vlastně smyslem tohoto setkání?

Toto setkání probíhá na extrémně vysoké intelektuální úrovni. Řešení je, jak se tyto vysoce intelektuální věci budou dělat. V životě podle mě platí jen to, co je udělané. Aniž bych se chtěl kohokoliv dotýkat...

Do Zdislavy jsem přišel nikoli kvůli potřebě to místo zachraňovat, ale přes naši sponzorku, která na vlastní náklady opravovala střechu kostela...
... Dnes s místními jednáme o tom, jak dát do pořádku celé centrum obce.

Je to o naprosto praktických krocích. Kdybych mezi místní občany přišel s tím, o čem tady mluvíme, vůbec by nevěděli, o čem mluvím. Je zajímavá to, kam mohou postavit svůj plot. I tyto lidi musíme ale získat na svou stranu. Musíme komunikovat, komunikovat, komunikovat. Je to dlouhý proces, malé krůčky a také náhoda (kdo vyhraje volby).

Bude se u nás konat studentský workshop. Mně se jeví jako klíčová otázka: Jak správně pro tuto obec připravit zadání? Jak do toho správně zapojit lidi?

Jan Jehlík Smysl setkání: my nezachraňujeme svět. Tématem je překryv množin: venkov, architektura, výuka. Tedy *jak* učit architektky, aby uměly navrhovat na venkově. Zdali je to v měřítku detailu materiálu, v rovině komunikace s lidmi a specialisty, nebo jestli dělat územní plány a širší... to je druhotné. Já hájím, aby se architektura vnímala v celém kontinuu. To co vy říkáte je *také důležité* – ne *důležité*.

Je skvělé, že jste se o tom zmínil. To téma hlídejte a uchovejte. Jsme tu, abychom se navzájem poznávali a věděli, co všechno z tohoto tématu můžeme uchopit.

K participaci: myslím, že to nespočívá v tom, že přijdu a řeknu: *pojďme si povídat*. Od architekta se očekává, že je poučený.

Máme zde tři tematické bloky: 1. Otázky – ty, co na ně (jako jediná) odpověděla paní Hauserová, 2. Jazykové nástroje (pokračování výzkumu) – nikoliv pseudointelektuální, ale abychom tyto věci dokázali správně pojmenovat, 3. Projekty, takové jaké ukázal Radek Suchánek. Jako architekt musím umět vesnici přečíst – porozumět její struktuře, jejímu vzorci, tomu, podle kterého rostla a tomu, podle kterého by měla pokračovat.

Způsob, kterým ta obec bude růst, je důležitý. Architekt není vševědoucí, ale je ten, kdo začíná u hmotné struktury – chtě nechtě se s lidmi baví o té hmotné, nemovitě struktuře. Sociolog se baví s lidmi obráceně – o sociální struktuře. Není to lepší / horší.

Ale ti lidé nevědí, co mám jako architekt chtít. Jako architekt mám za tu profesi zodpovědnost – nejsem výš, ale naučil jsem se to. Oni zase umějí něco jiného. Ale my jsme tím, kdo musí přijít v určitém okamžiku s výkopem. Přitom ač ve městě mám pocit, že vím jak na to, na vesnici se toho upřímně děším. Jediné, čím jsem si jistý, je potřeba prostupů do krajiny.

Příklad: mnoho z nás se shodne na tom, že zámková dlažba na vesnici nepatří. A že jich tam je. Ale když starostovi řeknu, že zámková dlažba na vesnici neplatí, on řekne: *Proč?* A co já mu na to řeknu? Jediné, co z toho plyne, je nezpevňovat plochy, kde to není nezbytně třeba – ať se ta voda zasakuje. Ale ti lidé jezdí autem do města a nechtějí mít špinavé boty. Proč to nezpevnit?

Vesničan je banálně nejpraktičtější člověk na světě. Materiálová struktura na vesnici je fenomén. Používá se všechno, co my jako architekti nesnášíme – to co je levné a vydrží to (plastové ploty...).

My tomu musíme porozumět – nesmíme být ti romantici, co jim tam přinášejí pohádku – Ladu. Lidé si nás najímají jako profesionály. Vesnice je ale neuvěřitelně těžká. Město většinou vydrží – každý barák je tam jiný, proč ne? Ale na vesnici to takto nefunguje.

Vysoká časopisová architektura tam nefunguje. 6 měsíců v roce máte na vesnici špínu. V tom časopisový barák neobstojí. Na venkově se žije jinak – tam si potřebuju vykopat, očistit a připravit salát, co jsem si vypěstoval na zahradě. Na vesnici patří lehký bordel.

Tohle je vesnice: měkkost, ty kachní trávníky, co prorůstají do silnice. To se ale nedá naprojektovat. Děláme věci *jako*. Ne mlat, ale „*jakomlat*“. To už jsem teda radši, když asfalt. Chceme Ladu, ale chceme ho z umělé hmoty, čistého, a aby nestárl.

Jana Tichá Nemůžeme mluvit o jednom venkovu a jedné vesnici. Důležité téma u venkova je demografie. Je strašně důležité uvědomit si trendy. Od 60. let se ve Francii, Itálii a Španělsku vylidňují vesnice. Teď v nich bydlí angličtí bankéři, nebo nikdo. Co čeká nás? Jsou zde i vesnice na periferii bez vnitřní energie, které zdá se žádnou budoucnost nemají. Jsou zde vesnice poblíž měst, nebo vesnice na okraji divočiny, kam lidé jezdí, protože je tam krásně. To je důležité si říct. Abychom tu nemluvili o krásných vesničkách, kde za chvíli nebude nikdo bydlet – kde ti lidé nebudou mít co dělat a kam nikdo nebude jezdit. Co z toho?

Irena Herová Mluvíme o protikladu endogenního a exogenního rozvoje. Řeklo se na jedné straně: bude LEADER, aby si to lidé mohli dělat všechno sami, ale na druhé straně je tu příklad asi nekoordinovaných územních plánů, „*kteří si dělají obce sami*“ a podle toho, jak se o tom bavíme, tak to asi také nefunguje. Asi se musí hledat kompromis.

Jak jste řekla, neexistuje jeden typ vesnice – vylidňují se zpravidla ty nejmenší a především na vnitřních periferiích – tedy na okrajích krajů.

Jiří Klokočka Nechci s vámi nesouhlasit, ale když létám letadlem do zahraničí, tak jakmile přeletím hranice, tak v podstatě každá druhá vesnice a osada má jednu, dvě, tři nové ulice vytrčené do polí, připravené na novou zástavbu. Je to snad jakási zbraň proti vylidňování? Nebo nabídka reagující na potřebu? To přece nekoresponduje se smršťováním.

Jan Jehlík Oni tam budou mít tu silnici, ale ne ty domy.

Jiří Klokočka To bych se ale divil, kdyby někdo takovýmto způsobem investoval.

Radmila Fingerová Ve všech 130 vesničkách, které jsme hodnotili, obyvatelé přibývají. Ale to může být tím, že my hodnotíme ty hezké vesnice. Má – ničím neověřená – teorie tedy zní tak, že v hezkých vesničkách lidé přibývají.

Jiří Plos To je možná obráceně – tam, kde ti lidé přibývají, tak mají důvod pro to si to dát dohromady. Pak jdou do té Vesnice. Podle mě se demografické tendence velmi obtížně odhadují a vstoupit do nich mohou celé řady naprosto nečekaných věcí.

Rád bych se vrátil k participaci. Jsem přesvědčený o tom, že je nutné s lidmi mluvit, ale mám-li s nimi mluvit, musím za nimi přijít s něčím, o čem s nimi budu mluvit. Není možné jen *přijít a ptát se*. To velmi brzy zjistí, že vlastně vůbec nic nevím – že jim vlastně nemám co dát – a velmi rychle rezignují.

Ze svých zkušeností s prací v programu obnovy venkova si pamatuju mnoho *kurátorů obnovy venkova* – vesměs mladých a nadšených lidí s idealistickými představami o tom, jak má venkov vypadat, kteří však o problémech venkovanů vůbec nic nevěděli (konkrétní příklad z Libčevsi).

- Ivan Němec** Jak tedy dosáhnout toho, co paní Hauserová přednášela – to je zásadně důležité – ale tady jste slyšela druhý pól. A to je šíleně dlouhá cesta dostat tyto věci do povědomí. Myslím ale, že ta cesta nahoru – aby ti nahoře byli realističtější – vede zespoda.
- Jiří Plos** Já tím rozhodně nechtěl říct, že se má rezignovat (na to, o čem mluvila paní Hauserová), naopak. Ale souhlasím s Janem Jehlíkem v tom, že je zapotřebí přistupovat jednak s pokorou, ale zároveň také s obrovskou znalostí. Je nutné k lidem přistupovat s tím, že už něco vím, že už jim jsem schopen něco předložit a něco říct, ale zároveň jsem schopen vnímat, co oni říkají mně.
- Ivana Hujerová** Mám zkušenost s regionálním rozvojem a participativním plánováním (metoda „Tvorbá vize komunity“, 2001, Clark). To je metoda plánování prostoru jakéhokoliv měřítka. Je to ale dlouhodobý proces 10-12 měsíců. Ten, kdo to vede, má úlohu mediátora. Čím více toho ví, tím větší má důvěru. Poradit se nejprve s odborníky a pak s tím jít na veřejnost je špatně. Musí se začít u představy, jakou místní mají o budoucí podobě místa, ve kterém žijí. Peníze na to jsou od nadací, ale lidé musejí chtít pracovat i zadarmo. Zapojení musejí být všichni. Je to dokonalá metoda.
- Zdislava, o které mluvil pan Němec, by mohla být vzorovým projektem pro střeoevropský venkov. V komunitním plánování, ve tvorbě strategických dokumentů. To, že si tam postaví něco, co vůbec nepotřebují, to už vůbec neplatí – díky strategickým dokumentům na všem úrovním (od Evropy až po obec).
- Klára Salzmán** Participace spočívá ve vysoké dávce důvěry a morálky. Je to dlouhodobě budovaný stav mezi zastupiteli a lidmi založený na pozitivní energii. Nesmí tam být jediná nenávisť, jinak to nefunguje.
- Jan Jehlík** Zdislava by měla být představena na inventuře jako celostní vzorový projekt ve všech fázích. Může to být i představení postupu, nemusí to být založeno na výsledcích.
- Milena Hauserová** Chtěla bych reagovat na nahlížení na pozici zpracovatele vstupních analýz jako na pozici věže ze slonovinové kosti. Jsem tu téměř jediná, kdo neprojektuje. Ze své pozice mohu upozornit, že odborné disciplíny speciální jsou do tohoto postoje nuceny. Jak víte, hodnocení vědecké práce je hodnoceno na základě RIV bodů, které se získávají publikací v odborném tisku. Kdybych se věnovala kvalitní popularizační činnosti, tak ztrácím čas na shánění RIV bodů, podle nichž se bude rozhodovat o mém dalším osudu – to je postoj rozumného badatele. Odvrátit se od veřejnosti a svou činnost chrlit do časopisů opatřených RIV budováním. Věž ze slonovinové kosti roste. Z toho hlediska je mé dnešní působení zde ztrátou času – měla bych shánět RIV body.
- Nejde tu o mě, nejde o osoby. Jde o princip: chtěla jsem obhájit vážnost popularizace vědecké práce a její užitečnost pro praktické akce. Pro to nemáme nastavený institucionální prostor.
- Jedna úroveň, na kterou zde nelze rezignovat, je to sdílení ve vědecké komunitě. Popularizační činnost by však neměla být brána jako druhořadá či třetířadá činnost.

Čím zasvěcenější odborník se vám v terénu ocitne, tím větší důvěru si získá. Oni to ti lidé poznají. Tím ta argumentace bude uchopitelnější, zřetelnější a pádnější.

Ivan Němec Já bych nechtěl něco takového zpochybňovat. Ptám se ale, jak toto spojení zrealizovat.

Jan Jehlík Určitě, toto je velké téma, tomu se budeme věnovat. Spojíme!

Radek Suchánek Za workshopy jsou RUV body (registr uměleckých výstupů).

Jan Jehlík Ta připomínka je velmi vážná. Zaznamenávám to jako velké modelové téma – nejen k venkovu. Jak komunikovat, jak to přeložit pro normální lidi. Nemohu po nich chtít, aby četly tlusté vědecké spisy. O body bych se nebál – ty se dají vždy nějakým způsobem získat – když se to udělám dobře.

Klára Salzmann Zacyklenost vědy dosáhla vysokého stádia. Mou optikou: my máme tisíce krajinářských vědců a výzkumníků, ale já to v krajině nevidím. Lesy jsou plné smrků a půda nám odtéká tak, jak odtéká. Situace je tragická a nám strašně chybí aplikační forma. Napsat dokumenty srozumitelně tak, aby to četli obyčejní lidé, je strašně důležité – a my se tím nezabýváme. Krajinu přitom toho času vytvořili lidé, kteří neměli ani čtyři lidové, a vytvořili jí tak jak jí vytvořili. V krajinných plánech se to pokoušíme vysvětlovat až primitivním způsobem a máme s tím velmi dobré výsledky.

Jan Jehlík: ZÁVĚR + ÚKOLY

Co nejdříve:

Vyčistíme seznam s kontakty a rozešleme ho. Pokud budete mít pocit, že by někdo měl být přidán, udělejte to.

Založíme web s databází (kontakty + prezentace se souhlasem)

Příští kolokvium (2. 10.):

Celý den – začneme dříve a skončíme později.

Obsahem budou všechny tři části. Jeden příspěvek = 10 minut (Zdislava déle).

Pozváni budou: veřejná správa, architekti, specialisté

Všichni by měli přijít s tím, co budou chtít ukázat na inventuře – bude to povinné.

Připravíme seznam a itinerář na inventuru

Můžeme udělat výběr a probírku několika studentských prací (1,5 h). (Fingerová: aby bylo zřejmé, kteří specialisté studentům v návrzích chyběli, také jak k tomu ty ateliéry přistupují), (Jehlík: vybereme, které projekty by měli na inventuře být – každý vybere jeden projekt)

Inventura:

Inventura není výsledek – nemusíme na konci listopadu všechno vědět.

Obsah: Všechny tři oblasti se drží (projekty, metodika, otázky)

Jakým způsobem odpovídat na otázky: všichni nemusejí odpovídat na všechno (blízkost tématu).

Ke krajinářům: *Mějte na paměti, že tématem je venkov. Není to konference o krajině!*